

การศึกษา

การรู้ภูมิศาสตร์

สุนทรภู่เคยกล่าวไว้ว่า “รู้สิ่งใดไม่รู้สิ่งใด” นับเป็นคติประจำตัวของใครหลายคนที่น่ามาให้ได้ทุกยุคทุกสมัย วันนี้จึงได้นำความรู้ข้อหนึ่งที่อยู่ใกล้ตัวเรามาเสนอนั่นคือ การรู้ภูมิศาสตร์ (geographic literacy: geo-literacy)

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย สำนักงานราชบัณฑิตยสภา อธิบายว่า การรู้ภูมิศาสตร์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ บนพื้นผิวโลกตลอดจนเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง สามารถให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์เพื่อการตัดสินใจเชิงภูมิศาสตร์อย่างเป็นระบบในการแก้ไขปัญหาและวางแผนในอนาคต และสามารถดำรงตนอยู่ในวิถีของการเป็นพลเมืองโลกได้ดี การรู้ภูมิศาสตร์มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ความสามารถทางภูมิศาสตร์กระบวนการทางภูมิศาสตร์และทักษะทางภูมิศาสตร์กล่าวคือ ๑.ความสามารถทางภูมิศาสตร์ เป็นความสามารถในการให้

เหตุผลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ บนโลก ๓ ด้าน คือ ๑) ความเข้าใจระบบธรรมชาติและมนุษย์ผ่านปฏิสัมพันธ์ ๒) การให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์ผ่านการเชื่อมโยงระหว่างกัน และ ๓) การตัดสินใจอย่างเป็นระบบด้วยเหตุและผลอย่างสอดคล้องเกี่ยวพันกัน ๒.กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เป็นกระบวนการหาความรู้ทางภูมิศาสตร์มี ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ๑)การตั้งคำถามเชิงภูมิศาสตร์ ๒) การรวบรวมข้อมูล ๓)การจัดระบบข้อมูล ๔) การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล และ ๕) การสรุปเพื่อให้ได้คำตอบ และ ๓.ทักษะทางภูมิศาสตร์ เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และทำความเข้าใจทางภูมิศาสตร์ คือ ๑) การสังเกต ๒) การแปลความข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ๓) การใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ๔) การคิดเชิงพื้นที่ ๕) การคิดแบบองค์รวม ๖) การใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ และ ๗) การใช้สถิติพื้นฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการรู้ภูมิศาสตร์ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น การจัดกิจกรรมภาคสนามเป็นการบูรณาการความรู้ทางภูมิศาสตร์ในประเด็นต่าง ๆ ผ่านกระบวนการและการใช้ทักษะทางภูมิศาสตร์ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงช่วยให้พัฒนาความสามารถทางภูมิศาสตร์ได้เป็นอย่างดี.

จินดารัตน์ โพธิ์นอก